

શ્રી ગણેશાય નમઃ

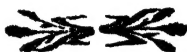
C. M.

TV
15/11

મગધપતિ

વીર જરાસંધ.

11/11 નોટકનાં ગાયનો. 134

શ્રી રમાકાન્ત નાટક સમાજ માટે

પ્રયોજક તથા પ્રકાશક.

અમૃતલાલ મહાદેવ ઝાઝા. (મોરબી)

લેખક

રામજીભાઈ નામરજી મહેતા. (વલસાડ)

પાત્રિતિ ૧ લી

પ્રત ૧૦૦૦

વર્ષ ૧૯૭૭ [સર્વ હકક પ્રકાશકને સ્વાધિન] સુમે ૧૯૨૧

મુલ્ય ત્રણ આના.

૮૫૪૪

વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
સમીક્ષા

કોપીરાઈટ સંગ્રહ
૬-૧૨-૧૯૫૭

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૫૪૪ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ જીર ૧૨૧૬

વિષય ૬ - ૧૨ - ૧

શ્રીમદ્ વાલ્મીકીયુગ્મવે.નમઃ
 મગધપતિ વીર જરાસંધ નાટકની
 પ્રવેશવાર ટુંક હકીકત.

પ્રારંભમાં પ્રભુપ્રાર્થના. બાદ વિષ્ણુપ્રભુને નામ વસ્તુ સુચન.

પ્રવેશ ૧-લો—સ્થળ રણભૂમિ.

રણમાં વિદારેલાં વિરધ્વજનું મસ્તક હાથમાં લઈ
 જર્ણી જરાસંધ વૃક્ષની ડાળે લટકાવવા જતાં સતિ ભદ્ર-
 શીલાયે આવી તેને અટકાવે. પતિનો નાશ કરનાર
 જરાસંધ સાથે તકરાર. ક્રુપિત વિરાગના સતિનો અલિશાચ.
 જરાસંધનો ક્રોધ. ભદ્રશીલાનું તલવાર લઈ સાચા યુદ્ધ.
 ભદ્રશીલા તથા તેની પુત્રી સુમનમાળા કેદ. ટેબલો.

પ્રવેશ ૨-જો.—કોમીક.

યોવનમદમાં મલકાતી મંજરી પાસે સરોજનું
 આગમન. પ્યાર વિનોદ. પ્રણયના આવવાથી જન્મેનું
 ગલરાવું. સરોજની ખેડેન પ્રમીલાને લણાવવા જવાની
 મંજરીદ્વારા પ્રણયે સંમતિ માંગી લેવી. બાદ મંજરીના
 મળી મધુકરને આવતો ભેટ સર્વેનું ગલરાવું. સરોજને
 શી લલચી દબવા બેસાડે. મંજરીનું પસાર થઈ જવું.
 મધુકરનું અગાળી દબવા આવેલી શી ઉપર મોડીત મળું.

પ્રવેશ ૩જો—જરાસંધનો દરબાર.

પોતાના મનથી ચક્રવર્તિ થયેલા જરાસંધના દરબારમાં કેદી હાલતમાં ભદ્રશીલા તથા સુમનમાળાને હાજર કરવા ભદ્રશીલાને પોતાની દાસી બનાવવાનું તથા સુમનમાળાને પુત્ર કર્ણુસીંહને લગ્નસંબંધથી જોડાવવાનું ફર્માન કરવું. ભદ્રશીલા તથા સુમનમાળાનો તિરસ્કાર. જરાસંધનો ક્રોધ. સહદેવ તથા યમુનાદેવીનું વચમાં પડી શાન્તવન કરવું. જરાસંધે બંનેનું અપમાન કરી ભદ્રશીલાનો શિરચ્છેદ કરવા જતાં તથા સુમનમાળાનો કર્ણુસીંહ સાથે જોરબુલમથી હસ્તમેલોપ કરવા જતાં, ધર્મોદ્ધારક શ્રીકૃષ્ણનું બહારે આવી પહોંચવું. સુમનમાળા-સહદેવનો હસ્તમેળોપ. ભદ્રશીલાનો છુટકારો. કુદ્ધબનેલા જરાસંધનું કૃષ્ણ ઉપર આક્રમણ. યાદવસૈન્ય સહિત બલભદ્રનું આવી પહોંચવું. યુક્તિથી છટકી જવું—ટળેલો.

પ્રવેશ ૪થો—કોમીક.

પ્રમિલ્લાને ભણાવવા જતા પ્રણયનો તેની સાથે પ્રેમ-વિનોદ. સરોજનું ગુપ્તરીતે આવી પ્રેમનાટક જોઈ મંજરીને ચેતાવવા જવું.

પ્રવેશ ૫ મો.—સહદેવનો વિલાસોદ્યાન.

સહયરી સાથે સુમનમાળાનો આનંદવિનોદ. સહદેવને આવતો જોઈ સખીઓનું વિદાય થવું. સુમનમાળાનું શરમાવું.

પ્રેમીયુગલનો પવિત્ર પ્રેમપ્રલાપ. સુમનમાળાનું હરણ કરવા
 કર્ણસીંહના આગમનની સરોજે આવી બબર આપવી.
 સુમનમાળા તથા તથા સહદેવનું ગુપ્ત સ્થાનમાં આલ્યા
 જવું. સુમનમાળાની જગ્યાએ સ્ત્રી બની સરોજનું બિંદી
 રહેવું. સ્ત્રીપાઠ સાથે કર્ણસીંહનું આવવું.
 બગાટકારથી હરણ કરતાં જતાં સરોજનું મુગ સ્વરૂપમાં
 પ્રકટ થવું. કર્ણદેવનું લજ્જિત શર્મ વેર વાળવાનું
 નિશ્ચયથી પાળ કરવું. ટેન્ડો.

પ્રવેશ દ્વે.—જરાસંધનો મહાલય.

શ્રીકૃષ્ણ ઉપર વેર લેવાની ધુનમાં દિશ્કેરાયેલા જરા-
 સંધ પાસે કૃષ્ણના હાથથી વધ થયેલા પોતાના પતિ કંસ
 રાજના શોકથી વ્યાકુળ બનેલી અસ્તી તથા પ્રાપ્તીનું
 આવવું બગાટમાં થી હોમાવું. કંસરાયનું વેર લેવા મથુરા
 ઉપર ચડાઈ કરવાની તૈયારી. શ્રીકૃષ્ણ સાથે વેર ન કરવા
 તથા તેને શરણે જવા યમુનાદેવીની જરાસંધને વિનતી.
 તેનો તિરસ્કાર કરી કર્ણદેવ સહિત જરાસંધનું મથુરાં
 ઉપર આક્રમણ. યમુનાદેવીએ નાના પુત્ર સહદેવને પોતાના
 પતિનો નાશ ન કરે તેટલા માટે વિનતી કરવા કૃષ્ણ પાસે
 મોકલવો.

પ્રવેશ ૭મો.—કોમીક.

પ્રણય પ્રમિલ્લાની પ્રેમચેષ્ટા, મંજરીનો પોશાક ખેરી

સરોજ પાસે મધુકરનું આવવું. સરોજે ચેતી જઈ તેને
અધારા જોરડામાં પુરવો. બાદ આશક માથુકનો આનંદ
આરાણું તોડી મધુકરે આવી પ્રહારપુજા કરવી.

અવેશ ૮ મો.—મથુરાનું મેદાન.

જરાસંધના આક્રમણના શ્રીકૃષ્ણને સમાચાર મળવા
પોતાના દેશના ખ્યાલ સાથે અહર્નિશ જાગૃત રહેતા શ્રી
કૃષ્ણની પ્રતિઆક્રમણની તૈયારી. દાનવ સૈન્ય સહ જરાસંધનું
અગમન. અરસપરસ વાગૂપ્રહાર. બાદ ભયંકર યુદ્ધ. જરા-
સંધનો વધ કરવા જતા બલરામના હજમુશળથી ખચાક
કરવા માટે સહદેવની શ્રીકૃષ્ણને વિનંતિ. ટેબલો.

અંક ૨ જો.

અવેશ ૧ લો.—રાજસુવન.

શ્રીકૃષ્ણથી પરાજીત થયેલા જરાસંધની પોતાની મદદ
માટે બોલાવેલા કાળયવન સાથે યુદ્ધમંત્રણાં. મથુરા ઉપર
પુનઃઆક્રમણની તૈયારી. હજીપણ શ્રી કૃષ્ણ સાથે સુલેહ
કરવા યમુનાદેવીની પતિને સલાહ. તેનો અનાદર કરી,
પુત્ર કર્ણદેવને પાછળથી નગરરક્ષા કરવાની સૂચના આપી,
કાળયવન સાથે જરાસંધનું યુદ્ધાર્થે નીકળવું.

પ્રવેશ ૨ જો.—કોમીક.

ઔદ્યુનું રત્ન ચખાડવાથી સુધરી ગયેલી મંજરી પાસે વેશ બદલી સરોજનું નોકર થઈ રહેવું. પ્રણયને મળવા આવેલી પ્રમિલા ઉપર મધુકરનું આશક પડવું. બાદ પ્રણયની સુકિતથી મધુકરનું શરમાઈ ચાલ્યા જવું. નોકરના રૂપમાં રહેલા સરોજનું મંજરીને લઈ બહારગામ ઉપડી જવું.

પ્રવેશ ૩ જો.—કારાગૃહ.

મહાત્મ નરસિંહ માટે કેદ કરેલા રાજાઓ ઉપર કલ્પદેવનો કારાગૃહમાં જુલમ-અત્યાચાર. ચમુનાદેવીનો પ્રતિકાર માતાપુત્ર વચ્ચે વાદવિવાદ. માતા ઉપર ગુસ્સે થઈ કુરતાથી આંખો ફોડી નાંખવી.

પ્રવેશ ૪ જો.—સહદેવનો મહાલય.

સુમનમાળા તથા સહદેવનો આનંદ-વિનોદ. માતાની આંખો ફોડવાના સમાચાર મળવાથી સહદેવનું તેના રક્ષણ માટે જવું.

પ્રવેશ ૫ જો.—રાજમાર્ગ.

માતાને ગાડીએ ભેડી, ગાડી ઉપર સવાર થયેલા કલ્પદેવનો માતા ઉપર ચાબુકોનો નિર્દય પ્રહાર. માતુ-રક્ષણ માટે સહદેવનું આવી પહોંચવું. બન્ને ભાઈઓ વચ્ચે

તકરાર. યુદ્ધ. સહદેવને કપટથી પકડી તેના બન્ને હાથ
કાપી ખાડામાં નખાવી દેવો. સુમનમાળાને કેદ કરવી.
ચમુનાદેવીનો વિલાપ.

પ્રવેશ દક્ષો—કેમીક.

મંજરીની શોધમાં નીકળેલા મધુકરનું પ્રણય-પ્રમિ-
ક્ષાને મળવું. મંજરીને શોધવાની યુક્તિ રચવી. બાદ સરોજ-
મંજરીનું આવવું. મધુકર-સરોજની મંજરી માટે લડાઈ.
મધુકરને બનાવી બંનેનું પસાર થવું. છેવટે પ્રણય, પ્રમિક્ષા,
તથા મધુકર ત્રણે મળી મંજરીને પાછી મેળવી લાવવા જવું.

પ્રવંશ ઉમો.—ગંધમાદન પર્વત.

કાળયવન તથા કૃષ્ણનું યુદ્ધ. કૃષ્ણનો પરાજય તથા
પલાયન. કાળયવનનું પુંઠળ પડવું. પર્વતની ઠંદરામાં ઘણાં
સમયથી સુઈ રહેલા મુચકુંદની પાછળ કૃષ્ણનું છુપાઈ
રહેવું. મુચકુંદને કૃષ્ણ બાણી કાળયવને લાત મારી જગા-
ડવો. શ્રાપથી કાળયવનનું ભસ્મ થઈ જવું. શ્રીકૃષ્ણની
કૃપાથી મુચકુંદનો ઉદ્ધાર. બાદ જરાસંઘનું કૃષ્ણ ઉપર
આક્રમણ. લડાઈ. કૃષ્ણનું નાશી છુટી પર્વત ઉપર ચડીજવું.
જરાસંઘે પર્વતને આગ લગાડવી. કૃષ્ણનો નાશ થયો બાણી
જરાસંઘનો આનંદ. કૃષ્ણનું ભયંકર આગમાંથી નાશી છુટવું.
ટેલો.

અંક ૩જો.

પ્રવેશ ૧જો—જેલખાનું.

જેલખાનામાં રીખાતી સુમનમાળા પાસે કર્ણદેવની પ્રેમની માગણી. તેની માંગણીનો અનાદર. બે ઘડીની મહે તલ આપી કર્ણદેવનું જવું. ખાદ જેલની દિવાલ તોડી આવેલી નીમકહલાલ દાસી સરલા સાથે સુમનમાળાનું નાશી છુટવું. કર્ણદેવે આવી સુમનમાળાને ન જોવાથી ગુસ્સે થઈ તેની પુઠળ શોધમાં જવું.

પ્રવેશ ૨ જો.—ભયાનક અરણ્ય.

હાથ વીના દુઃખી કંગાલ થયેલા સહદેવનું કલ્પાંત. તેની શોધમાં ભટકતી સુમનમાળાનો મેળાપ. પતિની દુઃખી દશા જોઈ સતિનો કલ્પાંત. દુર્ભાગ્યે જંગલમાંથી ભયંકર અજગરે આવી તેને ગળવી. અશક્ત, નિઃસહાય સહદેવનું મુર્છિત થવું. અચાનક સુમનમાળાના શોધમાં નીકળેલા કર્ણદેવે સુમનમાળાને ખચાવવી. તેને પોતાના અનુચરો માર્કિત રાજમહેલમાં મોકલાવવી. સહદેવની દુઃખી હાલતની મશ્કરી કરતાં કર્ણદેવ ઉપર ઝેળીબહાર કરી સરલાયે ઠાર કરવો. જરાસંઘ સાથે યુદ્ધ કરવા જતા ભિમ, અર્જુન તથા કૃષ્ણનું ત્યાંથી પસાર થવું. શ્રી કૃષ્ણની કૃપાથી

સહદેવને પુનઃ હાથની પ્રાપ્તિ. બાદ તેને સાથે લઈ મગધ દેશ તરફ પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૩ જો.—જરાસંઘનો મહાલય.

શ્રી કૃષ્ણને પર્વત ઉપર બળી ગયેલો જાણી જરાસંઘનું કુલાવું. બાદ કર્ણદેવના મરણ સમાચાર જાણી દીલગીર થવું. બાદ ભીમ, અર્જુન તથા શ્રી કૃષ્ણે બ્રાહ્મણ વેશે આવી જરાસંઘ સાથે ઢંઢ્યુદ્ધની માગણી કરવી. જરાસંઘે કપટ પારખી જવું, તથા ભીમ સાથે ઢંઢ્યુદ્ધનો સ્વીકાર.

પ્રવેશ ૪ થો.—કોમીક.

સરોજથી કંટાળેલી તથા દાગીના વેચી ભીખારણ બનેલી મંજરી પાસે સરોજે આવી ખાવાનું તૈયાર ન હોવાથી જીલમ ગુજારવો. તથા પૈસા ખુટ્યા હોવાથી સરોજનું ગામમાં ચોરી કરવા નીકળવું. ભોજનમાં ઝેર આપી સરોજને મારી નાંખવાનો મંજરીનો વિચાર. મંજરીની શોધમાં નીકળેલા પ્રણય, પ્રમિલા તથા મધુકરે કપટ જાણી લઈ સરોજને બચાવવો. મધુકરનું પ્રકટ થવું. મંજરી તથા સરોજે માત્રી માંગવી. બાદ બધાનું સુધરી જવું. પ્રણય-પ્રમિલાનો હસ્તમિલાપ.

પ્રવેશ ૫મો—મદલ અખાડો.

શ્રીકૃષ્ણની વિષ્ટિ લઈ સહદેવનું જરાસંઘ પાસે આવવું. પિતાપુત્રનો વાદવિવાદ. જરાસંઘ ન માનવાથી અંતે ભીમ

સાથે ઢંઢંમુઢં. જીમનો પરાજય. બાદ કૃષ્ણની યુક્તિથી પુનઃ
 મુઢં. જરાસંધનો જીમને હાથે વધ. યમુનાદેવીના પાતિ-
 વૃત્યથી દુષ્ટ પતિ તથા પુત્રનો ઉદ્ધાર. શ્રીકૃષ્ણની કૃપાથી
 યમુનાદેવીને પુનઃનેત્ર પ્રાપ્તી. જરાસંધે કેદ કરેલા નૃપતિ-
 ઓનો કારાગૃહમાંથી ઉદ્ધાર. સહદેવને મગધદેશની ગાદીઉપર
 સ્થાપીત કરી તેને તથા સર્વ નૃપતિમંડળને પાંડવોને ત્યાં
 રાજસુયજ્ઞમાં પધારવાનું આમંત્રણ. શ્રીકૃષ્ણની મહેમાની.
 અંતિમ આનંદ.

ધતિ શ્રી.

મુખ્ય પાત્રો.

શ્રીકૃષ્ણ—શ્રીવિશ્વ નૃસિંહ ભગવાનનો અંશાવતાર.

બળરામ—શ્રીકૃષ્ણના વડીલ ભાઈ.

જરાસંધ—મગધદેશનો નૃપતિ.

કર્ણદેવ—તેનો દૂર પાટવી પુત્ર.

સહદેવ—જરાસંધનો નિતિમાન નાનોપુત્ર, સુમનમાળાનો પતિ.

કાળયવન—કાબુલ ભૂપતિ.

મુચકુંડ—દેવોને સહાય કરનાર ભૂપતિ.

સરોજ—મંજરીનો આશક, પ્રમિલાનો ભાઈ, સહદેવનો મિત્ર.

મધુકર—મંજરીનો ધણી, પ્રણયનો કાકો.

પ્રણય—મજકરનો ભત્રીજો, પ્રમિલાનો પ્રીત્રીપાત્ર.

સ્ત્રી પાત્રો.

યમુનાદેવી—જરાસંધની પતિવૃતા સ્ત્રી.

ભદ્રશિલા—વિરઢજ ભૂપાળની સ્ત્રી, સુમનમાળાની માતા.

સુમનમાળા—ભદ્રશિલાની પુત્રી, સહદેવની પત્ની.

સહલા—સુમનમાળાની નીમકહલાલ દાસી.

મંજરી—મધુકરની સ્ત્રી, સરોજની માશુક.

પ્રમિલા—સરોજની બહેન. પ્રણયની પ્રેમપાત્ર.

તે સીતાય દાસ, દાસી, યાદવ સૈન્ય, યવન સૈન્ય, પાંડવો, કેદીરાજાઓ કંસની સ્ત્રીઓ, કંચનીઓ, વગેરે, વગેરે.

॥ શ્રી ગણેશ વ નમઃ ॥

મગધપતિ વીર જરાસંઘ

નાટકના ગાયનો.

મંગળાચરણ.

દેવાંજાઓ—

શ્રી વ્રાતા સુખના શાતા વિશ્વ વિધાતા

ક્ષીતિ રક્ષક ગુણના જ્ઞાતા—શ્રી૦

તું અભેદ તું અછેદ વિવિધ વદે વેદ

આદી અનાદી તું અખંડ સત્ય ચિત્તને આનંદ

શાન્તિ દાતા પ્રાંતિ ક્ષાતા—શ્રી૦

(૨)

દેવાંજાઓ—

બહાલા ! વિશ્વના વિહારી ! સુખકારી કળા તારી ન્યારી ન્યારી

ધર્મપાલ તું ગોપાળ રક્ષણ કરે છે આ પ્રહ્લાંડનું—બહાલા !

ન્યારે અધર્મીઓ ધર્મ સંહારે ત્યારે કરનારો બહાર

દંભી દાનવના દપ્ દલન કરી કરનારો ઠાર

કેશવ કિર્તારતું ! ભક્તિ આધાર તું ! તારી શક્તિ અપાર

—બહાલા !

મંજરી—

રઠીયાણું મારું જોખનકુલ ! રસીક વિણ ખીલી ખીલી કરમાયે
મીઠું સુવાસીત મ્હેકી રહ્યું છે રે, પ્રેમી જામરને ચ્હાય
—રસીક વિણ

અંગ અનંગથી દ્હેકી રહ્યું છે રે, કંચુકી કસ તુટી જાય રસીકવિણ
ચોગીના બંધ છુટી જાય રસીક વિણ !
—ખીલી ખીલી

મંજરી--સરોજ—

ધ્યારા પ્રેમે પધારો ઉમંગમાં
રમે રસીયાળ આજ રતી રંગમાં
પ્રીય પ્રેમની તું ખાણ તું છો ચતુરસુજાણ
જવો શરમાવો ઠાલા મારો શું નયનખાણ—ધ્યારા
જ્ઞાતી આમ શું રીસાઈ, છણકો તારો ના સ્હેવાય
જ્ઞાને મંજરી શરમાય, હવે લાગું તને પાય
* * * * *
આવો રસીયાળ ભેટો સુરંગમાં—ધ્યારા

મધુકર—સરોજ.—

તારી મારી જોડી તું ઘોડી હું ઘોડો છું ઉતરેલ દામનો
છુ મોંઘા દામનો અરબી ગાંમનો

સરોજ— જા જા તું શું મારે કામનો —તારી
જાણી તમારી આવી કગાઈ

મધુકર— રહેશે તું જોઈ આ ગુલદામનો —તારી
.... રીસાઓ શાણાં

સરોજ—ફાડો વટાણાં, માનતો નથી આ ભુંડી રાંડનો--તારી

કંચનીઓ—

૬

યાર ! તો જ્યું ગોચું ગોવારીઓ ચારે

સજો કીચણે જંગલમે ગુજારે (૨)-યાર.

હાથે હાથસે નોજણ વારે, આંચણ સામું ન્યારે
આડયું ને આવયું સેડુ કઢેતો, ખીરકે પટતે હારે-યાર...
જલ જમુના જ્યે ચારે ગોધન ચારે, ગોપીયું હારે હારે
હકડીરે ગોપી વીણાં વજાયતી, બધું ઘુંટમઝા ન્યારે-યાર.

પ્રમિલા—

૭

હું લાડકી ને ખોલકી હું લણતી ગણતી નાર

શીખી ચૂં હું હવે તો ચોપડી ખે ચાર —જું.

પ્રેમ કવીતા, પ્રેમ દુહાને,
 પ્રેમ પાઠ મંત્ર જંત્ર તંત્ર ભણી આ વાર —છું.
 પ્રેમી પ્રણયને પ્રેમ ઈસારે
 બતાવી હાવભાવને કડું હું ઠાર —છું.

પ્રમિલા—

૮

પ્રીયતમ ! છોડોને શાને લ્યો મારો કેડલો
 મનહર મેના પોપટજી હું છું વેલડો —પ્રીયતમ !
 પ્રમિલા-જુડી તમારી પ્રીતી, “પ્રણય”-શું પ્રીતીની આરીતી,
 હુ બાળીભોળી છું નાર, માનો દિલદાર,
 હયાન! હાર શાને શરમાવો ધુતારા મુઝીદયો
 મારો છેડલો-પ્રીયતમ !

સખીઓ—

૯

મનહરણી ! તું કૃષ્ણ કૃપાએ પરણી ન શરમાવ આવ આવ
 સુમનમાળા—

પ્રીય જહેનો ! હવે કેડલો મારો છોડો ન સતાવ જવ જવ
 સખી—પરણ્યા પહેલાં સરવરતીરે ભરવા ગઈતી પાણી
 મારગમાં મોહનજી મળતાં હું તો બહુ શરમાણી-હવે
 સખી—બાર વરસની હું બાળાને મળીયા કેશવ કાળા
 , મોઢામાં એક દાંત મળે નહિ કરવા બેઠા ચાળા-હવે

સખી—પરણી જ્યારે પ્રિયતમ સંગે પહેલે પહેરે રીસાણી
 રાત પડીને આઘ્યા રંગે રસીયાથી રંગાણી—હવે
 સુમનમાળા—ચોરીમાં ખેઠી પીયુ સંગે મનમાં બહુ મલકાણી
 મંગળ સુત્ર નીરખીને સહીયર વાલમથી વેચાણી—હવે
 સુમનમાળા—

૧૦

સખી ! મને છોડી જાઓના !!

જેને સખી ! કોણ આગ્યું છે મારા બાગમાં !!
 સખી—યોવનના માગી, લુટે કુલવાડી, ખીલી કળી સારી,
 જઈયે વારી વારી બલીહારી પ્યારી—કોણ
 સુમન—કુસુમ કળીઓ જોઈ મનડું હરખાય છે !
 સહદેવ—.... લમરો એ કળીયોને રહાય છે !!
 સખીયો—જોડી મળી છે કેવી મેના પોપટની બોલે શ્રી રામરામ
 સુમન—.... બહેનો તમને પ્રણામ !!
 સહદેવ—.... જાઓ સુખેથી ધામ !—કોણ

સુમનમાળા—

૧૧

બાંધેલ પ્રીત નોલાવશે !!

સહદેવ—

ઉર અદેશે નવ લાવશે !!

સુમન—કાચા તારથી કીધી બંધન તોડીના તલસાવશે !

સહદેવ—

હૃદય રાખુ તવ પ્રતિમા પ્યારી !!

સુમન—

બઈ બલીહારી પ્રિયતમ પર વારી !

સહદેવ—ચાલો....

.... પ્રીય ચાલો બાંધેલ

ચમુનાદેવી—

૧૨

હું'પદ છોડો મતીલાઓ હું'પદ છોડો

ફાકટ ફાંફાં મારે શું, મૂર્ખ જનો —હું'પદ

મૃગજળ પીવા મીઠ્યા શું જાઓ, લોહ ચૂર્ણ મદ શીદ પચાવો

આંખો છતાં અંધ ના બનોરે —હું'પદ

ચંદ્ર સુરજ સુરો પ્રભુ આધિન છે, પ્રત્યેક પ્રાણીઓની ગતિ દીન છે

તો પછી માનવ ના બુલો રે —હું'પદ

પ્રભુચ

૧૩

જહાઝી મારી શાણી શુશીલ લાર્યા આજે

ખોલો ઘુંઘટનો પટ મારા સમ છે.

પ્રમિલા—

પુંઠે વેરણ . થઈને રાંડ એવી

મને દાખે શરમ મારા સમ છે

પ્રભુચ—ખીલી બુવાની તારી દેખુ અહોભાગ્ય મારા

પ્રમિલા—હજુ બહુ વાર ખીલવાને રહો દુર ઠગારા

પ્રભુચ—ખીલી તું નવરંગ એવી કુલડાંની વાડી જેવી

પ્રમિલા—છોડો મુજ બંગડી ફાડી, કંચુકી દોરી તોડી

પ્રમિલા—થયાં મને નવરસો પુરણુ આજે ખાર

પ્રભુચ—મારી જહાઝી તો થા હવે તૈયાર

કહું માનો, માનોને મારા સમ છે —જહાઝી

મધુકર—

૧૪

ઘરની વહુનો ફળેતો આ બોયા જેવા થાય
 સરોજ-પોગળ કુટયું સરોજનું અરરર હાય
 મધુકર-વંઠલ નારી પતીની સત્યાનાશીને ચ્હાય
 મંજરી-ઓ સ્વામી મારા ભુલ થઈ મોટી લાગુ તમને પાય
 મધુકર-આ નીકળી રાંડ કબલ. “પ્રણય”-થયો મોટો ઉંતપાત.
 સરોજ-ભુલ્યો ભુલ્યો માખાપ ‘મંજરી’-નહિ મારો સ્વામીનાથ
 પ્રણય-હા હા હા.....હા હા હા.....હા હા હા....ઘરની

કંચનનીઓ—

૧૫

પહેલુંમે મેરે કયા કરું દીલખર તો નહિ હય
 મુલ સુરખ કહતે હય ગુલેજે ખાતો નહિ હય
 ઉડતા હય જહોત દુરસે ઘરપર મેરે દેખો
 માથુકકે ઘરકા કોઈ ખખુતર તો નહિ હય —પહેલું.
 સુનતા હું કે ખીન દામસે મીલતા નહિ માથુક
 આશક હું મગર પાસ મેરે જર નહિ હય—પહેલું
 પહોંચ્યા દીયા એક દમમે મુઝે અર્શે અય મોલા
 તુંસા જહાંમે કોઈ દીલખર તો નહિ હય—પહેલું.

૧૬

પ્રણય—રાંમા રંગીલી તું અ.વજેરે તળાવ કાંઠે ઝૂંપડી
 નિશાની ધ્યાનમાં રાખજેરે ત્યાં છે લટકતી તુંમડી
 પ્રમિલા— કાલે સવારના પોરે આવીશ હું,

આવાનું કાંઈ પણ સાથેલાવીશ હું

પ્રણય—

સંગે સ્વાદીષ્ટ દુધ લાવજેરે —તળાવ

સરોજ-કાંગીઆ અગત્રી ધોળા કન્વાનું, રાતી હોલીને ગાતા હોલાનું

કામ તો મળનું થાય છે રે—તળાવ

સરોજ—

૧૭

ચાલો ચાલો મોડીની અડીથી ઉપડીયે કોઈ ગામમાં

મંજરી-મકાલો મકાલો મોહનજી મારે ના રહેવું આ ધામમાં

બુદ્ધા અચ્ચરની ધોળી દાત્રીમાં ધુળ નાખું

કામ મળનું ત્યારે થાય છે

....

....

....

....

ખીજે કોઈ ગામ જાશું! 'મંજરી'—આવાનું ત્યાં શું ખાશું?

સરોજ-ધંધો કરીશું કડકે બાજનો

....

....ચાલે

મુમનમાળા—

૧૮

હું તો જપું છું માગારે નાથ ચરણની અનેકવાર

સેવા હરનીશ ચાહું રે પતિ સેવા મમ મોક્ષદાર

જીવન સતિસાર્થક સાધી પતિને પ્રભુસમ પુજવાથી

પતિને પુજે તે નારી શાણી જાણી—હું તો

નિરર્થક કાઢેજે અબળા પોતાનો આ જન્મારો

તેથી કુલદાને દુર્ભાગી જાણી—હું તો

સુમનમાળા—

૧૯

તમે છે નયન સહુણું સ્યામ તમારા ચરણ પુબ્ધું પ્રાણ !
સહદેવ—જ્ઞાતી તું અંતરની આરામ હું તારા શાકરું વખાણ
સુમન—વખાણશે નહિ પગે પડું છું

સહદેવ— —શાણી તને મુજ હૈયે જડું છું,

સુમન—હૈયે જડેલી સીને સ્વામીનું મુખ છે સ્વર્ગ સમાન
જગતમાં સીઓ છે રત્નની ખાણ

સહદેવ—

જેના ઉદરથી પાક્યા પરશુ વામન સમ સંતાન—તમારા
લગવતી તુ મમ લાગ્યમણી છે,

સુમન— એ મણીના તમે સાચા ધણી છે.

સહદેવ—જે ઘરમાં નારી સુઘડ તે નરનો સદ્ગુણ અવતાર

સુમન— સ્ત્રીયોનો સ્વામી થકી ઉદ્ધાર

સહદેવ—શીયળવતીના દેવ તથા ગાંધર્વ કરે ગુણગાન—તમારા

યમુનાદેવી—

૨૦

જ્ઞાતા ! કૃષ્ણ મોરારી કુંજવિહારી ! અખળાની જ્ઞારે આવોરે
મંજરીના ખાળ આપે ઉગાર્યા લકતોની જ્ઞારે ઘાઓરે
મારા સુંદર સ્યામ રાધાના રઢીયાળા—અખળા
દાસી યમુનાની અરજ સ્વીકારી, શરણે લ્યોને મોરારીરે
જ્ઞાતા મરૂડે બેસીને જ્ઞેલા પધારો દુનીયામાં ધારોને
હાંસીરે—જ્ઞાતા !

પ્રમિલા--

૨૧

રહીયાળા અંતરમાં લાગ્યું પ્રેમભાણુ

તીક્ષ્ણ તીરે ધાયણ કીધી તે ઉદયભાણુ

પ્રણય--છે ચીતની હરનારી તું શાણી સુબાણુ

આવો ભેટો લીયોને પ્રીત રીત લ્હાણુ--રહીયાળા

પ્રમિલા--સુધાકર મારા છે આંખોના તારા છે

પ્રણય--પ્રિતિની ખ્યાલીયો હુંટી હુંટાવો

પ્રમિલા--બહાલીને ભેટી બહાલા સુખી થાયો

....--રહીયાળા

શ્રીકૃષ્ણ--

૨૨

સદા સત્ય ધર્મનું પાલન કરવું એજ મારું કર્મ છે સુખદા

આ શરીરમાં રોમરોમે સ્વદેશસેવા વ્યાપતી

લોક દુઃખ વીહારવાને ઉરમાં છે હાથ

કરે મુજ હાથે એ શુભ કામ--મદા

સુમનમાળા--

૨૩

ગતી અતી તારી વીધી કળી ન શકાય તું અકળ ગણાય

ચંદ્રી કરે તુજ ધડી ધડી પલમાં જન પંખી અગદાઈ બસ

મારો ભયંકર છે એ મહિમા, બેતા ભવ ગભરાય

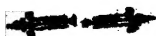
દીનપર શું કરે થાય--ગતી

પંચાંગી તારા સીતાએ સંકટ સદાં ધણાંય
 સોપણુ ટેકે કદી ના તોડી વ્હાય ગમે તે થાય
 અંતે નિશુ બ્હારે ધાય—યતી

કોમીક પાત્રો—

આનંદ આનંદ વાધે અંગે, સંપે રહેવું ખાસ
 જે આશક માથુક થાયે ઇશકને રસ્તે બાશે
 ખત્તા ઘણાં તે ખાશે અંતે મુરખ પસ્તાશે
 સ્નેહીને સ્નેહી મળ્યા, પ્રતી સદાયે બળીયા
 મનના મનોરથ ફળીયા, હરદમના ફાંફાં ટળીયા.

ઈતિશ્રી.

જાહેર ખપ્પર.

શ્રી રમાકાન્ત નાટક સમાજમાં ભજવાતાં નાટકોની ચોપડીઓ સમાજનો જ્યાં મુકામ હશે ત્યાંથી રોટ્ટી કીમતે મળી શકશે.

નાટકનું નામ

કીમત.

રા. નવધણુ નાટકના ગાયનો...૦-૩-૦
વીર જયસાલ „ „૦-૩-૦
વીર જરાસંધ „ „૦-૩-૦
જામન-અવતાર „ „૦-૩-૦
દેશભક્ત-દેવી „ „૦-૩-૦
હવે પછી				
મુદ્દ-અવતાર „ „૦-૩-૦
સાવિત્રી-ચરિત્ર „ „૦-૩-૦
અનસુયા-ચરિત્ર „ „૦-૩-૦
ઝંકલશ્રંગી „ „૦-૩-૦
પ્રદ્યુમ્ન કુમાર „ „૦-૩-૦

માલિક

શ્રી રમાકાન્ત નાટક સમાજ.

શ્રા. મુનીલાલ અમીચંદના ધી જૈન એન્જન પ્રિ. પ્રેસમાં
અમૃતલાલ જમીઅતરામ મહેતાએ છાપ્યું. ડૉ. ખપાડીઆ ચકલા
મુરત અને અમૃતલાલ મહાદેવ ધર્ધર આશારામ
આગાએ પ્રસિદ્ધ કર્યું. કે. સુર્યપ્રકાશ થીએટર મુરત.

